شەڕی حاجی ئۆمەران سەرەتایەك بۆ جینۆسایدی کورد ... عەلی مەحموود محەمەد

کاتێك بارزانییەکان لە هەمبەر بەشداری پارتی لە شەڕی حاجی ئۆمەران بە کۆمەڵ جینۆساید کران, کورد نەك ئەزموونی وەرنەگرت, بەڵکو دوای 3 ساڵ , هەمان هەڵەی کوشندانەتر لە لێدانی چاڵە نەوتییەکانی کەرکوک دوبارە کردەوە , ئیتر بە هێزەکانی ینك , پدك , حسك , بزوتنەوەی ئیسلامی لە سێ ساڵی داهاتوو بووە نەریتی باو , تەنانەت کەوتنە پێشبڕکەی یەکتر لە کەوتنە پێش سوپای پاسداران, ئەم پێشبڕکێیەش گەیشتە ئەو ئەنجامەی ببینە خاوەند زۆرترین کەیسی جینۆساید لە جیهانداو قوربانی نمرە یەك لە دوای جەنگی جیهانی دووەمەوە.
ئەو حیزب و کەسایەتیانەش کە بڕیار بەدەستی ئەو تاکتیکە کوشندەیە بوون, نەك بە جارێکیش وەك ئەرکێکی ئەخلاقی دانیان بە هەڵەکانی خۆیاندا نەنا, بگرە بە دەربەستانە لە نوسین و یاداشتەکانیانا یان باسیان نەکرد وەك ئەوەی هیچ روینەدابێت, یاخود ئەباڵەکانیان خستە سەر بەرامبەرەکانیان , یاخود بە منەت لە خەڵك و قوربانیان کارەکان خۆیان بەرز نرخاند .
دەبوایا خەڵك ئەم لایەن و کەسایەتیانەی سزای سیاسی بدابایا , ئەمانە گەلیان لە کارەساتەکەوە بە خراپتر بردووە بەردەوام , ئەزمونیان لە هەڵەو پێشێلکارییەکان وەرنەگرتووە , باجی هەڵەکانیان تا ئەستا نەداوە , تەنانەت دوای راپەڕین و تا ئەستاش هەر کارەکتەری سەرەکی سیاسەتکردن بوونە لە کوردستان, بە ئەوەی دان بە راستییەکاندا بنێن , داوای لێبوردن بکەن , قەرەبوی قوربانیان بکەنەوە لە بەرامبەر هەڵەکانیان , تەنانەت لە یاداوەرییەکانیشیان بەشداری ناکەن و تاوانبارانی جینۆسایدیش لە ریزەکانی خۆیان دادەدەن.

هێرشی هاوبەشی پارتی وئێران بۆ حاجی ئۆمەران لەساڵی 1983 دا ,بە یەکەم نموونەی ئەنجامدانی شەڕی هاوبەشی پارتە کوردییەکان لە گەڵ ئێران دژ بە سوپای عێراق دەتە ژماردن ,لێرەوە ئەم تەرزو شێوە هاوکارییە سەربازی سیاسییە ,دەبێت بە تەرزو مۆدێلێکی بەشێك لە لایەنە کوردییەکانی دیکەی باشوور ئیلهامی لە وەردەگرن , لە پشت پەرتووکە سورەکان و ئاڵاکانی کوردستانەوە دەست لە گەڵ پاسدار

تەكۆ كرا پرۆژەی شەری هاوبەشیان لە گەڵ ئێران دادەشت . لەرەوە بوونە ویەی ڕێگای پەیوەندییەكانیان لە گەڵ ئێران , وایان دەنواند بەخت یاریان بووەو رەوی بەرەو پیریانەوە چووە ,دەیان بەوە خۆش بوو , ئێران كاری هاوبەشیان لەگەڵ دەكات . بە پشت بەستن بە ئێران دەیانەویست ببنە هێزی یەكەم و چوار مشقی لەسەر باڵا دەستی لە كوردستان دابنیشن , ینك وپدك ,خولیای بوون بە یەكەم هێز لە كوردستان ,بەردەوام لەمێشكیان خولی دەخوارد ,پاش ئەوەی چەكیان لە ئێران وەر گرت ئومێدیان باڵای دەكرد.
بە بە ئەوەی بزانن مامەڵە كردن لەگەڵ دوژمندا خیانەت كارییە لە گەل و لای فاشییەكانیش گەل بەرەو چارەنووسێكی ڕەش بات . بەم كارەشیان كەوتنە ناو تەڵەی ئێرانەوە ,لە گەڵ ئەودا بەرەو چارەنووسی نادیار ملیان دەنا .

پێشتریش پارتی دیموكراتی كوردستان ((عێراق)) زۆر جەنگی هاوبەشی شان بە شانی هێزەكانی كۆماری ئیسلامی ئێران دژ بە پێشمەرگەی كوردستانی خۆرهەڵات (بە تایبەت دیموكرات و كۆمەڵە) ئەنجام دابوو, لەگرتنەوەی زۆر دەڤەر و شار و شارۆچكە ڕێگەی گێرابوو ,نمونەیەكی سەركەوتووی لە كاری سەربازی –سیاسی هاوبەشی خستبووە سەر سفرەی كون بووی كۆماری ئیسلامی ئێران ,ئەم پەیمانامەیە بەیان پەیماننامەی فاوست بوو (لەو پەیماننامەیە فاوست روحی خۆی بەشەیتان فرۆشت) بەلام فاوستەكەی ئیمە دوایی بوون بەدو و سێ و چوار وپێنج نەك تەنها ڕوحی خۆیان بە لكە ڕوحی هەموو گەلیان بەشەیتانە ڕیشنە دِرندەكەی ئەودیو سنوور فرۆشت , بەم كارەشیان بوونە دیلی پەیوەندییەكانیان لە گەڵ ئێران .تاكتیكی مامۆویرانكەر سەدان هەزار كەسی كردە قربانی , بەم كارە ناشرینەشیان دەزی كوردییان لە جەنگی كۆنە پەرستانەی عێراق ئێران خنكاندو شەڕاڵەی خوێنیان كردو ڕەوایەتی گیانی بزووتنەوەی رزگاریخوازیان تیایدا كوشت و ناشرینیان كرد .

ئەم جەنگە هاوبەشانە دەستپێكی خۆكوژی بە كۆمەڵی (خێڵێك دواتر گەلەك) ی لەكەوتەوە , هەرچەندە پارتی بە خۆی هاشا لەوە دەكات , لەو شەڕە ((حاجی ئۆمەران)) بەشدار بوو بەت و پێش بە سوپای پاسداران كەوتبەت و چاوساغی بەیان كرد بەت (بە شەفەیی چەند جارێك لەسەر زاری بەرپرسانییەوە ئەمە ڕاگەیەنراوە), بەڵام بە خۆی تاوانەكە بەو بەهانەیەو بەو ناوەوە ئەنجامدرا و لەژێر ئەو كارە خۆی شاردەوە, لە ڕەتكردنەوەكانی پارتیش بەشێوەی فەرمی نییە , لە بەرامبەردا زۆر سەرچاوە ئاماژە دەدەن بەوەی ئەو كارە سەربازییە

هاوبەشە بەرفراوانە ئەنجامدراوە , تاڵی لەوەدایە هەمان پارتی سیاسی دوای 3 ساڵ لەو کارەساتەی هاشا لە ڕۆڵی خۆی دەکات تیایدا , دێت هەمان تاکتیك جارێکی تر هەڵدەبژێرێتەوە و پیادەی دەکاتەوە , جارێکی دیکە بە ئاشکرا بە شێوەی ر بەرفراوانتر و بەربڵاوتر و ئاشکراتر دووبارەی دەکاتەوە , ئەزموون لە دڕندانەترین پەرچەکرداری تا ئەو دەمی ڕژێم وەرناگرێت بەرامبەر بە گەلەکەی تەنانەت کەسە نزیکەکانی سەرۆکەکانی , بۆ جاری دووەم دێت زنجیرەیەك چالاکی سەربازی هاوبەش , لەگەڵ هێزەکانی ئێرانی دژ بە سوپای عێراق بە ئاشکرا و لە قولایی وڵاتدا لە زاخۆوە بۆ هەڵەبجە ئەنجام دەداتەوە . بەم کارەشیان بوونە پۆلیسی ئیران لە کوردستان ,بەڵام مەخفەرەکەیان لە ئێران بوو , لەو دیوەوە نەخشەیان بۆ دادەڕێژرا , لەم دیو کوردیان دەکردە سوتەمەنی نەخشەکانیان . بەم شێوەیە هەموویان بەشدارن لە مێژووییەکی هاوبەش , مێژووییەکی هەتیو تا ئێستا دانی پێدا نانێن.

بۆچی حاجی ئۆمەران !!

گرتنی شارۆچکەی حاجی ئۆمەران بۆ پارتی دیموکراتی کوردستان و کۆماری ئیسلامی ئێران گرنگی تایبەتی خۆی هەبوو , بۆ ئێرانییەکان لە پاڵ سەرکەوتنە سەربازییەکە بەسەر عێراقدا ,هاوکات دەروازەیەکیش بوو بۆ ئەوەی کوردستان بکاتە بەشێك لە جەنگەکە و بەسەر نەیارەکانیدا سەرکەوێت لە کوردستان , ناوچەیەکی بەرزایی ستراتیژی دەیتوانی لەوەوە جوڵەی هێزەکانی دیموکرات و کۆمەڵە لە ناوچەکانی پیرنشار و شنۆو …. کۆنترۆڵ بکات و بارەگاکانی پشت جەبهەیان پێ چۆڵ بکات وسنووری چالاکیەکانیان بەرتەسك بکاتەوە , بۆ ئێران سەرکەوتنەکە دوو بوو هەم بەسەر عێراق و هەم بەسەر کورددا بوو .

هەرچی بۆ پارتی دیموکراتی کوردستانە ,بۆ بەشداریکردنی لە شەڕەکە لە لایەکەوە دڵسۆزی خۆی سەلماندەوە بۆ کۆماری ئیسلامی ئێران ,لە ڕێگەی ئەو کارەوە شەرعییەتی مانەوەی لە ئێران و هاوکاریکردنی لە لایەن کۆماری ئیسلامییەوە وەرگرت , لە لایەکی دیکەوە :

– دەڤەری حاجی ئۆمەران ناوچەیەکی ستراتیژی سەربازی گرنگ بوو , ناوچەی قەڵەمڕەوی ینك بوو, هاوسنوور بوو لەگەڵ ناوچەکانی قەڵەمڕەوی ئەو ,بەسانایی دەیتوانی پاش جەنگ کۆنترۆڵی بکات و بیخاتە سەر ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی خۆی , هیلتەرمان ئاوا باسی ئەم لایەنە دەکات ((پەیوەندی توندوتۆڵی نێوان ئێران و پارتی

دیموکراتی کوردستان, ب جار عراقییکانی نیگران کردبوو, ل
پاش هرسهنانی شی بارزانی ل سای1975دا, سرکردایتی پارتی
دیموکراتی کوردستان(ک ل ملا مستفاو چووبوو لای ئیدریس و
مسعودی کوی) ب ئاواریی ل ئران دژیا, دستدرژی عراق,
هیوای ب (پ د ك) پیدا کردوو ل سای1983دا پاپشتییکی
چالاکانی شی هزکانی ئرانی دکرد وك نماو شارزایی
زانیاری تواوی بارزانییکان , ب تایبت لسر ناوچی عشیرتی
برادستی ک هاوسنوور بوون ل گیان, یارمتییکی گور بوو ب
ئرانییکان ,ک توانیان ل کتایی تمووزدا حاجی ئمران و
دوروپشتی بگرن, کوردسمان واگنر اپرتی ئو دد کوا
ئرانییکان لو کاتدا نزیکی د میل هاتوونت ناو خاکی
عراقو “سربازگی حاجی ئمرانی سر ب فیلقی یك,
برزاییسرکییکان و بنککانی تپخان ل ناوچکدا, نزیکی
43گوندی کوردنشین ,بنکیکی سرکی حدکا و زربی کلو پل و
تفاقی جنگیی حدکایان گرت” کارکی ژهراوی-یست هلترمان،
ورگاانی محمد حم ساح تفیق-کمپانیای ئاونل39)) ((
هرشی حاجی ئمران هلکی ب پدك خساند حساباتی خی لگ
عشیرتی برادستیدا یکلا بکاتو, ک ناحزییکی کنیان ل
نواندا بوو, بهی پگی ئم عشیرتو ل نوان قمموی
بارزانی و سنوری ئراندا. میلشیاکانی برادست ب پشتگیریی بغدا
رکی برچاوی برگریکردنیان بینی ل ناوچی عشیرتکیان. ب
پی سروشتی سیاستی کوردی, ئو بوو ک دوژمنایتی پدك ب
عشیرتی برادستی و دژایتی مژوویی نوان پدك و ینك
,هاوپیمانییکی تکتیکی لکوتو یکم ل نوان ینك و
برادستییکان و دواتر ل نوان ینك و ژمی بغدا کارکی
ژهراوی-یست هلترمان، ورگاانی محمد حم ساح تفیق-
کمپانیای ئاونل118.)) .((حاجی ئمران ناکی ینك و پدکی
قولِتر کردو, پیوندی بهز بوو ل گ قاسملوو – کارکی
ژهراوی-یست هلترمان، ورگاانی محمد حم ساح تفیق-
کمپانیای ئاونل42)) .

– پارتی لوکاتدا ململان و شی توندی لگ حدکا هبوو ئوش
ب بشك لو جنگ هات ژماردن ,هلترمان ئاوا باسی ئم لاین
ل جنگک دکات ((یکمین تمارکردنی هرش و پلامارکانی گاز
ب شویکی ورد و تکم, ل تموز و ئابی سای1983دا بوو, کاتك
هزکانی ئران و عراق کوتن شکی سختو ل چیاکانی سروی
حاجی ئمرانو, ک شارچکیکی سر سنوور ل کوردستانی

ع□راقدا, ش□□ک□ , بێجگە لە هێرشی وەلفەجر دووی ئێرانی, بەشێوەیەکی سەرەکی مەبەستی دەرپەڕاندنی یاخیبووە کوردە ئێرانیەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان(حدکا)ی سەر بە عەبدالڕەحمان قاسملوو بوو, پاشان جێگیربوون لەو شوێنەدا کە یاخیبووان چۆڵیانکردو بۆ ناو عێراق پاشەکشەیان کردبوو,لەم هێرشەدا گرووپە ئۆپۆزسیۆنەکانی عێراق دایانە پاڵ هێزەکانی ئێران و بەرچاوترینیان (پ د ك)ی مەسعود بارزانی بوو, لە گەڵ هەندێ تاقمی تازە پەیدا بووی فەیلەقی بەدر و میلیشیای چەکداری سەر بە ئەنجومەنی باڵای شۆڕشی ئیسلامی لە عێراق, کە گرووپێکی ئۆپۆزسیۆنی شیعە بوون, ساڵی1982 لەسەر دەستی ئێران درووست بوون و بنکە و بارەگاکانیان لە تاران بوو, لەملاشەوە نەك تەنها (حدکا)پاڵپشتی هێزەکانی ئێراقی دەکرد, بەڵکو ئەو کوردە ئێراقیانەی ناوچەکەش کە ناحەزی پارتی دیموکراتی کوردستان بوون و بە تایبەتی هێزێکی عەشیرەتی برادۆستی کەوا سەرۆکەکەی کەریم خانی برادۆستی موستەشار بوو, دواتر سەدام چەندین جار مەدالیای ئازایەتی پێ بەخشی کارێکی ژەهراوی- یۆست هلتەرمان، وەرگێڕانی محەمەد حەمە ساڵەح تۆفیق- کۆمپانیای ئاوێنە(ل38-39))) .
کەواتە هەردوولای پەلاماردەر پێویستیان بەو جەنگە هاوبەشە هەبوو , هەردوو لاشیان پێویستیان بە سەرکەوتن هەبوو لەو کات وساتەدا , پارتی بەهۆی سەرکەوتنەکانی ینك بەسەر بەرەی جود , ئێرانیش بۆ بەرینکردنەوەی بەرەی جەنگ و تەعویزی زیانەکانی باشوور, ئەمە پێویستییە بووە دەستپێکی مۆدێلێکی کاری هاوبەش لە نێوان هەندێك لایەنی کوردی و ئێران , ئیـِران وەك سودمەندی یەکەم لەم تاقیکردنەوەیە دەرچوو و براوەی کایەکە بوو.

ئەو پرسیارانەی دەبوایا وەڵامیان هەبوایا !!!

کۆمەڵێك زانیاری دەبێت لە بەردەستدا بێت , راڤە کردنی هەمە لایەنەی هێرشەکە , پێویست بوو وەڵامی هەموو ئەم پرسیارنە بە سانایی لە ئەرشیفدا جنگ بکەوتنایە , سەبارەت بە پرۆتۆکۆڵی واژۆکراوی نێوان پارتی وئێران بۆ ئەنجامدانی پەلامارەکە و ئازاد کردنی ئەو بەڵگە و دۆکۆمێنتانەی قەراردادی نێوان هەردوو لابوو بۆ ئەنجامدای ئەو پەلامارە سەربازییە , ئایا ئەندزیار و خاوەند بیرۆکەی کارەکە کێ بوو؟ئەدی ئیمزا کەرەکەی ؟, بەرپرسی سیاسی و دیبلۆماسیکەی ؟ کەسی یەکەمی سەربازی ؟ ,هێزەکان کێ بوون ؟, لەسەر چی ڕێك کەوتن ؟ , لە روی سەربازی و کارگێڕی و سیاسییەوە , وە چۆنییەتی ئەنجامدانی ئەوکارە سەربازییە ؟؟, نەخشە و پلانەکانی

فرماند و لشکرکی لوی کسکان و ژماریان , روداوکانی
ناو برکانی جنگ ,دستکوت و زیانکان ,قوربانی و بریندار
وشهیدکان , کاریگری لسر ناوچی جنگک ؟, فرماندی گشتی و
ناوچیی پلامارک ,زیانی هاووتیان گیانی ومادی , ری پارتی و
فرماندکانی ل پلامارک چی بوو ؟؟ , پاشکی هزکانی کماری
ئیسلامی ئران بوون یان تنها کاری هواگریان دکرد دوور بدوور
؟, پاراستنی سروت و سامانی خك ,خای دستپکی پلامارک ل
کوو دستی پکرد ؟ ,هوستیان ل پارستنی پشمرگکانی
ژهات چی بوو ؟ , سبارت ب هموو ئم پرسیاران ن ب بگ
نام ,ن یاداشتنام و وتاری برپرسانی بشدار بووی ئو کات هیچ
زانیاریك ل بردستدا نیی . بی لکینو ل سر ئم
پلامار بهی ئازاد نکردنی زانیاریکانو زر سخت و کماسی
دنت .

شوازی گرتنی خکک ل لاین بعسو

لم بر َگیدا وبرای ئوی بعس ل دکمنت و نامکانیدا ئاماژی
داو ب گرتنی ئو هاووتیان , ل ئم پشت ب دوو سرچاو
دبستین ,یکمیان پشکنینی چالاکڤانکی قوربانیی و دویان
مورافعی داواکاری گشتیی ک ئامادکراو ب دادگای تاوانباری
دسیی 8000 بارزانی ,هردوو ئحداسکنی ئنجام دانی تاونک و
میکانیزمی جبجکردنی ب هندك جیاوازیی کمو نزیکن لیکتر
.
کاك کار مزووری بم شوی پرسی ئنجامدانی تاوانکمان ب
دگر َتو : ((ل 29-7-1983 شخ عوسمانی کوی شخ ئحمدی
بارزانی ل گ کوککی شخ عیماد ل هولرو بکران ب
بغدا ب بیانووی کبونو ل بروار 0-7-1983,هندك ل
شخکانی بارزان وبارزانییکانی دوروبریان ل بغدا ککرانو
دست بسر کران.)) .

((ب هزکی گوری پاسوانی کماری و تانك و تپ و فرکی
هلیکپتر هردوو کمگای قادسی و قودس ل ناحیی قوشتپ
کنترکران سربازکان و ئفسرکانی بعس رژان ناو ماکان ب
بندگ بانگوازی خککیان دکرد و پیان رادگیاندن ک دب
هموو ئامادن بن ب ئوی کبونویکی برفراوان ل کرکوك
هیدوای دیان گرننو ,ل دوای ئامادنبوونی خکک
دستکرا ب پشکنینی ماکان ب گشتی بگر سرروی منای
تمن10سای تاوك پیرمردی 90سایان گرت و وانی ناو پاسی

پەردەکراوی سەربازی کران و گوێزرانەوە بۆ شوێنێکی نادیار لەم قۆناغە ڕێژەیەکی زۆر دەستگیر کران.)) .

((لە ڕێکەوتی 10-8-1983بە هەمان شێوەی پێشوتر کۆمەڵگاکانی بەحرکە ,حەریر ودیانا کۆنترۆڵ کران دەستکرا بە پشکنینی ماڵەکان ئەو نێرینەی بەر دەستیان کەوت راپێچی ناو پاسەکان کران وگوێرانەوە بۆ شوێنێکی نادیار.)) .

((لە ڕێکەوتی 11-8-1983 هەردو کۆمەڵگەی قودس و قادسیە دوبارە کۆنترۆڵکرانەوە و بەهێزی ئەمن و ئیستخبارات ماڵ بە ماڵ دەگەڕان و ئەو مێرد منداڵ□انەی دایکیان جاری پێشووتر لە ناو کەنتۆر و سەلاجە وشوێنە نادیارەکان دا شاردبویانەوە دەستگیران و بێسەروشوینکران)) ((ل202. شێواز و میکانیزمی جینۆساید و دیمۆسایدی بارزانییەکان – رێکار مزوری)) .

هەرچی لە مورافع□ی داواکاریی گشتییە ,دەقی ڕوداوەکە بەم شێوەیەی خوارەوە دەگێڕێتەوە :

((لە 30_7_1983 پیاوانی رژێمی پێشوو شێخ عوسمان و شێخ ئەحمەد و کوڕانی عیماد و رەزوانیان دوای تەبلیغکردنیان بە ئامادەبوون لە کۆشکی کۆماری دەستگیرکرد.)) .

((لە 31_7_1983ش کۆمەڵگەکانی -قودس و قادسیە- لە ناحیەی قوشتەپە تەوقدران، ئەو کۆمەڵگایەش دەکەوێتە سەر رێگای هەولێر کەرکووك کە کۆمەڵگەی زۆرەملێ بوون و تایبەت بوو بەو بارزانیانەی دەستگیرکراون و بە زۆر لە لادێکانیانەوە لە ساڵی 1975ەوە رەوانەی ئەوێ کرابن دوای ئەوەی ماوەیەك لە پارێزگاکانی باشوور بوون و بەزۆر ڕەوانەی ئەو کۆمەڵکایانە کران و هەزاران کوردی بارزانیش لە رەگەزی نێر لە تەمەنی 10،5 ساڵی تا زیاتر لە 70 ساڵی دەستگیرکران ئەو ئۆپەراسیۆنەش لەلایەن هێزێکی گەورەوە جێبەجێ کرا ئەو هێزەش لە ئاسایش و حەرەسی جمهوری پێکهاتبوو بەوپەڕی نهێنیەوە جێبەجێکرا. دەستگیرکراوانیش پێیان گوترابوو کە دەچنە ک□ بوونەوەیەك و د□گ□□ن□وە، بەڵام دواتر بەرەو کەرکووك گوێزرانەوە)).

((لە 10_8_1983 جارێکی دیکە هەزاران کورد لە رەگەزی نێر لە عەشیرەتی بارزانی دەستگیرکران. هەمان هێزی ناوبراو ئەو کارەی جێبەجێکرد ئەو جارە لە کۆمەڵگاکانی بەحرکە و دیانا و مێرگەسوور هیچ کەسێکیش لەوان بە گەورەو بچووك هەڵاوێرد نەکران نەمنداڵ□ ن□پێر نە نەخۆش نە فەرمانبەری دەوڵەت.)).

((وردەکاریی یاسایی بەپێی پێداچوونەوەی ئیفادەی شکایەتکاران و شایەدحاڵەکان دوای رووپێوی ناوچەکەش ئاشکرابوو لە 30_7_1983 و

31_7_1983 و 15_8_1983 هەزاران كوردی بارزانی لەلایەن هێزەكانی ئاسایش و حەرەسی جمهووری دەستگیركران و بەرەو چارەنووسێكی نادیار برردران و خانەوادەكانیان ل□ بارودۆخێكی سەختدا دەژیان و پەیوەندییان بە كەسوكاریانەوە پچڕا.)).

((ئەو شاڵاوانە لە بەرەبەیانی رۆژی 31_7_1983 دەستیان پێكرد كاتێ هێزە سەربازی و ئەمنییەكان كۆمەڵگەی قوشتەپەیان پەلاماردا لە نزیك شاری هەولێر.
لە شەوی 10_9_8_1983 دا كۆمەڵگای هەریر لە هەولێر پەلامار دراو هەموو كوڕو پیاوان تیایدا دەستگیركران.)).
((لەرۆژی 26_9_1983 دا ناحیەی سەلاحەددین بەشێكی دیكەی قوربانیان دەستگیركران.)).
فەرمانی سەركردایەتیش بە ئاشكرا داوای دەستگیكردنی پیاوانی دەكرد بەتایبەتی ئەوانەی تەمەنیان لە 15 ساڵ بەدواوەی□ ب□□□ام تاوانباران منداڵانیشیان دەستگیركردو ژنانیان بەبێ بەرپرس و بەخێوكەر جێهێشت و ه□زارییان زیاتر بوو لە نێو برسێتی و ئەوان باوك و كوڕو برایان لەدەستدا دەستگیركراوان لەپاسی گەورەی ئامادەكراو بۆ ئەو مەسەلەیە كۆكرانەوەو بۆ بەغدا دواتر بۆ باشوور گوازرانەوە.)). ((پڕۆسەی دادگاییكردنی تاوانبارانی ئەنفال..
داواكاری گشتی: تاكە تاوانی ئەنفالكراوانی بارزان كورد بوون و بارزانی بوونیان بوو-04 Mar 2009-خەبات)) .

هۆكاری گرتنیان !!

بەهانەی ڕژێم بۆ نێر قڕكردنی بارزانییەكان , تۆڵە كردنەوە بوو لە پارتی و سەرۆكەكەی لە ئاكامی ئەو هێرشە هاوبەشەیان بوو لە گەڵ ئێرانییەكان بۆ سەر ناوچەی حاجی ئۆمەران وگردمەند كردیان .با بزانین لە روانگە جیاجیاكانەوە چی وتراوە سەبارەت بە هۆكاری ئەو پەرچە كردارەی بەعس .
سامانسا پاوەر دەڵێت : كوردەكان هەمیشە فورسەتخواز بوون , كاتێكیش جەنگی ئێراق-ئێران دەستیپێكرد, هەردوو حیزبە سەرەكییەكەی كورد بونە هاوپەیمانی ئێران.لە ساڵی 1982 دا یەكێك لەم لایەنە سەرەكیانە (لایەنگری بارزانی) یارمەتی هێزەكانی ئێرانیان دا بۆ گرتنی شارێكی سنووریی, بە ناوی حاجی هۆمەران. هێزەكانی ئێراق بە شینەیی تۆڵەیان كردەوە نزیكەی 8000 پیاوی كوردی سەر بە خێڵی بارزانیان دەستگیركرد,لە ناویاندا 315 منداڵ هەبوون ,تەمەنیان لە نێوان هەشت و حەڤدە ساڵاندا بوو.

سەدام گوتی :خیانەتیان لە وڵاتەکەیان و لە یاسا کرد,ئەمەش
سزایەکی ووندمان بە بەینەوە و چوونە بۆ دۆزەخ.” بەشی 3 ئەمەریکا
و ئانفال ئەنفال و ئامەریکا-سەمانسا پاوەر –و.بەختیار کەریم “.
توێژەر یەست هلتەرمان دەڵێت : روداوەکانی حاجی ئەمەران سە
دەرەنجامی گرنگی لێکەوتەوە,بە سزادانی (پدك) لە بەر ئاسانکاریی
کردنی بۆ سەرکەوتنی ئێرانیەکان لە حاجی ئەمەراندا, ڕژێمی بەعس
تەواوی نەرینەی سەر بە عەشیرەتی بارزانی ڕاپیچکرد,کە زۆریان لە
پاش هەرەسی ساڵی1975ی شۆڕشی ڕەوە بارزانیەوە ناچاری نیشتەجێی
کۆمەڵگاکانی دەوروپشتی هەولێر کرابوون, لە30تەموزدا لە نێوان
5000تا8000 پیاوی بارزانی ,کە ژمارەی ڕاستەقینەیان بۆ تەواوی
نازانرێت-گیران و ڕاپێچکران و هەرگیز جارێکی دیکە نەبینرانەوە,
دوو مانگ دوای سەدام حوسێن لە وتاردانێکدا بە سێ و دوو وتی:”
ئەوانەی خیانەتیان بە نیشتمان وپەیمان کرد و ئێمە بە سزای
سەختمان گەیاندن و ڕەوانەی دۆزەخمان کرد”.ئەم تۆڵە سەندنەوەیە
, بە ئاگادارکردنەوەیەکی هاوشێوەی میتەد و ئەنجامی شاڵاوی ئەنفالی
ساڵی1988ی تێدا بوو,کوشتاری بارزانیەکان بۆ ڕژێم ڕۆڵی ڕاهێنان و
خۆ ئامادەکردنیبینی بۆ کوردیش خۆی تامکردن و چێشتنێکی بچووك بوو
بۆ ئەوەی کە دواتر ڕوویدا (کارێکی کیمیاوی -ل41-42) .
هەردوو ڕێکخراوی چاودێری مافی مرۆڤ و چاودێری ڕۆژهەڵاتی
ناوەڕاستیش باس لەم شەڕە هاوبەشەی پارتی و ئێران دەکەن , بەم
شێوەیەی خوارەوە ئاماژە بە هۆکاری قڕکردنەکە دەدەن و دەنووسن : KDP
ئەو دەمە یەکێك لە کوڕانی بارزانی , کە مەسعود بوو , سەرکردایەتی
دەکرد و هاوپەیمانەتی خۆی لەگەڵ تاراندا زیندوو کردبوەوە و لە
ساڵی 1983 دا دەستەکانی KDP یارمەتی هێزەکانی ئێرانیان دا لە
گرتنی شارۆچکەی حاجی ئەمەرانی سەر سنوور .

تێڕای ئەمەش خێراو کتوپڕی بوو ! لە عەمەلیاتێکی لە ناکاودا بە
سەر ئەو کۆمەڵگایەی بارزانییە ڕاگوێزراوەکانیان تێدا نیشتەجێ
کرابوو , هێزەکانی عێراق لە نێوان پێنج بۆ شەش هەزار نێرینەیان
ڕا فڕاند کە تەمەنیان لە دوانزە ساڵ وەبان بوو . ئەوانە جارێکی
تر هەرگیز نەبینرانەوە بە زۆری وا پێدەچێت کەوا پاش ئەوەی چەندین
مانگ بە دەستبەسەری ماونەتەوە , هەموو کوژراون ((جینۆساید لە
عێراقدا و پەلاماری ئەنفال بۆ سەر کورد ,وەرگێڕانی سیامەند موفتی
زادە , چاپخانەی خاك – ل53)) .
سەدام حوسێن لە وتارێکدا لە ساڵی 1983 سەبارەت بە هەمان ڕوداو
وتی : ئەوانە خیانەتیان لە وڵات و خیانەتیشیان لە پەیمان کرد .
بۆیە ئەمەش بە سزای توند و سەختمان گەیاندن و بە دۆزەخمان ناردن

– ((جینۆساید لە عێراقدا و پەلاماری ئەنفال بۆ سەر کورد ,وەرگێڕانی سیامەند موفتی زادە , چاپخانەی خاك – ل107-108) .
لە بەرامبەر ئەم بەچوونە کە توێژەرانی بەلایەنی بیانی لە ئاکامی خوێندنەوەی وردی روداوەکان دوور لە بەرژەوەندی سیاسی و هەستداری , بە پشت بەستن بە شیکاری ورد و خوێندنەوەی بەڵگەنامەکان دەریان بڕیوە, لە بەرامبەردا دوو هەڵوێستی دژ بەم ئاراستەیەش دەخەینە بەر دەستتان :

((سەدام لەسەر تەلەفزیۆن وتی ئەمانە خیانەتیان لە وڵات و لەپەیمان کرد و بۆیە ئەمەش بە سزای توند و سەختمان گەیاندن و ڕەوانەی دۆزەخمان کردن- ل204)).((گرتنی بەشێك لە ناوچە ستراتیژییەکانی حاجی ئۆمەران و دەوروبەری و شکستی لەشکری عێراقی لە ناوچەکەدا بەرامبەر بە لەشکری ئێران. ئەمەش بە دروستکردنی دووبەرەکی لە ناو بارزانییەکاندا و دەدانەوەی هەقیان و هەوادارانی بەعسییەکان و زیندوکردنەوەی دەروون و ورەی روخاوی سەربازانی جەنگی قادسیە)).((میدل ئیست ووچ لە پەرتووکی جینۆساید لەعێراقدا و پەلاماری ئەنفال بەسەر کورددا دەڵێت :هۆکاری گرتنی بارزانییەکان گرتنی شارۆچکەی حاجی عومران بوو – شێواز میکانیزمی جینۆساید و دیمەسایدی بارزانییەکان -رێکار مزوری -ل 204کۆنگرەی بەجیهانناساندی جینۆسایدی گەلی کورد-2008-چاپخانەی دەزگای ئاراس)) .
هەرچی داواکاری گشتی دۆسیەی جینۆسایدی بارزانییەکانە لە مرافەعەکەی خۆیدا لەدادگا لەم بارەیەوە دەڵێت : بە بیانووی ئەوەی ئەوان یارمەتی ئێرانیانیان دەدا. لەوانە یەکێك پرسیار بکات ئەگەر ژمارەی ئەوانەی لەسوپای ئێرانەوە زەلیل بوون دەبێ لە کورد چەند زەلیل بوون؟ کەواتە ژمارەی هێزی هێرشبەری ئێرانی چەندە؟ ئایا دەکرێ ئافرەت ببنە وا بەستەی سوپای دەوڵەت؟ -پڕۆسەی دادگاییکردنی تاوانبارانی ئەنفال.-خەبات-4-3-2009)) .

با بزانیین بەڕێز نەوشیروان مستەفا , کە یەکێك بوو لە کەسایەتییە گرنگەکانی ئەو سەردەمەی بزاڤی ڕزگاریخوازی کورد بە ئێستاشەوە , لە پەرتووکی پەنجەکان یەکتری ئەشکێنن لە دیوی ناوەوەی ڕوداوەکانی کوردستانی عێراق (1979-1983) چی دەربارەی ئەم کارەساتە وهۆکارەکانی نوسیووە :
” گیرانی بارزانییەکان ئەوکاتەی ناوچەی حاجی هۆمەران بوو بە مەیدانی گەرمی جەنگی عێراق – ئێران بنەماڵەی بارزانی و سەرانی پدك بە ئاشکرا هاوکارییان لەگەڵ هێزەکانی ئێران ئەکرد دژی جەیشی

عێراقی . کەکردنەوەی دەنگ و باسی عێراق و هێزەکانی و , چاوساغی و ڕێبەری هێزەکانی ئێران و , هێنان و بردنی دەدەوانی تۆپخانەی ئێران ئەمە بەشێکی کەمی ئەو هاوکارییە ئاشکرایە بو . لە هێرشەکانیش دا ئەوان وەکو هێزی یارمەتیدەر و خەریککەر و لێدەدانی پشتەوە بەشدار ئەبوون ((پێنجەکان یەکتری ئەشکێنن , لە دیوی ناوەوەی ڕوداوەکانی کوردستانی عێراق 1979-1983 ل321 , نەوشیروان مستەفا)).

بەڕێزی بەردەوام دەبێت لەسەر بۆچونەکەی و دەنووسێت : بەشدار بونی بنەماڵەی بارزانی و هێزەکانیان لە هێرشەکانی ناوچەی حاجی هۆمەران دا , لە لای صەدام جگە لەوەی بە خیانەتی نیشتمانی دا ئەنرا , بە خۆیشی بە خیانەت و دەسبەین و فێڵ لێکردن ئەژمارد .

لێرەدا بەڕێز کاك نەوشیروان تەئکید دەکاتەوە لەوەی پارتی بەشداری شەڕی حاجی ئۆمەرانی کردوو ئەو هاوکارییەی پارتی لەگەڵ ئێران خیانەت بووە , پاداشتی خیانەتکارانیش لای دەسەڵاتێکی فاشی دیارە چییە؟.

کاك نەوشیروان درێژەی پێدەداو دەنووسێت : بارزانی یەکان لە عێراق مابونەوە لە ئۆردوگای بەحرکەو قوشتەپەدا کۆکرانەوە . زۆری پیاوەکانیان بووبوون بە چەك هەڵگری جەیشی شەعبی و بە دەسەزی ئەرکەکانی خۆیان بەجێ ئەهێنا ((پێنجەکان یەکتری ئەشکێنن , لە دیوی ناوەوەی ڕوداوەکانی کوردستانی عێراق 1979-1983 ل322 , نەوشیروان مستەفا)) .

لە ڕاستیدا لەوکاتە ژمارەیەکی زۆری هاوولاتیانی کوردستان تێکڕا بە هێزە چەکداری و حیزبییەکانی بەعس ببوون , نەك تەنها بارزانییەکان , وێڕای ئەوەی جەیشی شەعبی بوونەکەی ئەو بارزانییە سڤیل و سادەو ساکارە نەخوێندەوارانە ئەگەر راستیش بێت ؟؟, کە لە ڕابردوودا قوربانی و بەرداشی هەموو جوڵا نەوەیەکی چەکداری بوونە لە کوردستان , بە ئەندازەی پەیامەکانی هەندێك لە سەرانی ئەو کاتی ینك شەرمەزاری نەبووەو نییە , کە لە ساڵانی 83-1984, بە هەزاران قوتابی کوڕ و کچی مانگرتووی زانکۆی سەلاحەدین بەردەوام دەیان دا و دوبارەیان دەکردەوە , کە دەست بەرداری خوێندنەکەیان ببون , لە بەر ئەوەی ئامادەیی لە بەرکردنی بەرگی جەیشی شەعبیان نەبوو , کەچی پارتەکەی ئەوسای بەڕێز کاك نەوشیروان کە لەو کاتەدا بە خۆشی دووەم کەسایەتی ناو ینك بوو داوای لەبەرکردنی بەرگی جەیش شەعبییان لەو خوێندکارە مانگرتووانە دەکرد یاخود نەرمییان دەنواند لە بەرامبەری , لە ترسی ئەوەی نەوەك مفاوەزاتەکەیان لە گەڵ ڕژێمدا هەڵبوەشێتەوە کە چەند مانگێك بوو لە بیابانەکانی

سەماوە لە سوتگەی جەهەنمی ئەو گەرمایە بە کۆمەڵ بارزانییەکان گولە باران کران .

سزا دانی سەرجەم عەشیرەتێك لە بەرامبەر کردەوەی پارتێکی سیاسی , کە سەرکردایەتییەکەی بە دەست ئەو بنەماڵەیەوە بوو , ئەمە بۆ خۆی سزادانێکی فاشیستانەیە , بارزانییەکان ئەم خێڵە پارێزگارە داخراوەی کوردەواری , کە بە توندی بە سەرکردایەتی خێڵەوە گرێدراون , لەوێشەوە بە پارتییەوە , چونکە لە لوتکەدا سەرکردایەتی پارتی و خێڵی بەرزانی یەك دەگرنەوە .
لە کاتێکدا ئەو خەڵکەی کۆمەڵکوژی کران , بۆ خۆیان لەو چرکە ساتە و لەحزە مێژوییەدا سفیل بوون و هیچ پەیوەندییەکی سیاسی و ڕێکخستنیان بەو پارتەوە نەبووە , بگرە بەشێکیان بە پێچەوانەی بەرژەوەندییان کاریان دەکرد , بۆیە سەرپەرتکردنی ئەو کۆمەڵکوژییانە بەهەر بەهانەیەك بێت تاوانە .

لێرەوە بەعس بوو بە کیمیا وەشێن!!

حاجی ئۆمەران ئەگەر یەکەمین ئەزموونی شەڕی هاوبەشی کورد-ئێران بوو لە چوار چێوەی شەڕی ئێران – عێراقدا , بۆ ئێران بووە شەڕێکی کەم مەسرەفی کاریگەری براوە ,شەڕی لەسەر سنوورەکانەوە هێنایە ناو عێراقەوە ,سنوورە لوغمکراوەکان و سەنگەرە مەحکەمەکانی بە زیان گرتران و بڕان , لەو لاشەوە بۆ عێراق لە ئاکامی کاردانەوەی توند و بۆ ڕێگەگرتن لەدوبارەکردنەوەی ئەم تاکتیکە و ترساندنی لایەنی کوردی , بووە یەکەم ئەزموونی وەشاندنی چەکی کیمیاوی . بە پێی وتەی توێژەر ولەکەلەر یۆست هیلتەرمان ((یەکەمین تۆمارکردنی هێرش و پەلامارەکانی گاز بە شێوەیەکی ورد و تۆکمە, لە تەموز و ئابی ساڵی1983دا بوو, کاتێك هێزەکانی ئێران و عێراق کەوتنە شەڕێکی سەختەوە لە چیاکانی سەروی حاجی ئۆمەرانەوە, کە شارۆچکەیەکی سەر سنوورە لە کوردستانی عێراقدا – کارەکی … ,ل38).

لەو پەلامارە کیمیاوییە قوربانی هەبووە ,وەلێ مخابن تا ئێستا لە ئامری زیانەکان ئاگادارییەکمان نییە , یۆس هیلتەرمان لەم بارەیەوە دەڵێت ((ئەو کوردە عێراقیانەی کە دکتۆر سوهرابی بینیبوونی زۆر پێدەچێت یەکەمین بەڵگەی تۆمارکراوی قوربانیانی گازی خەردەل بووبن لە کاتی جەنگدا ئێراق لەو دەمەدا پەنای بردە بەر گاز بۆ بەر پەرچدانەوەی هێرشێکی ئێرانی لە تەموز-ئابی 1983دا, کە یاخیبووانی هاوپەیمان لە پارتی دیموکراتی کوردستان(پ د ك) بوون بە پێشەنگی هێزەکانی ئێران بۆ سەر خاکی دوژمن ,گازی

خەردەل چەكێكی نوێی سامناك بوو, یەكەم جار بەكار هات لەو شەڕە))
. كەواتە ڕاستە كە حاجی ئۆمەران بوو بە وەچەرخان بۆ ئێراق لێرەوە
چاوی كرایەوە و ترسی شكا و ئەزموونی پەیدا كرد و بوو بە كیمیا
وەشێنێكی ناودار .

ئەی بەڵگەنامەكانی بەعس چۆنمان بۆ دەگێڕنەوە ؟؟؟

دیارە بەعس چیرۆكە تۆقێنەرەكان و دڵ ڕەقی هێزەكانی و ژووری گازی سوتێنەری خۆرەتاوی سەربازگەكانی باشوور و بە كۆمەڵ كوژیان ناگێڕێتەوە بۆمان , باسی ئەو حەكایەتانە ناكات لە زیكتە جیا جیاكانی نیشتەجێی بارزانییەكان ئەنجامیان داوە. ئەوەی ئەو دەیگێڕێتەوە تاوانبار كردنێكی بێ بنەمای ئەو خەڵكە بێ تاوانەیە , كە باجی كاری لایەنێك سیاسی دەدەن كە ئاوێزانی سیاسی دەوڵەتی دوژمن بووەو تەنها لە بەر هاو عەشیرەتی و یەك ڕەنگی جامانەی سەریان .
زمانی بەڵگەنامەكانی ئەوكاتی بەعس , باسی ئەوەمان بۆ دەكەن , كە ئەم هاووڵاتیانە هاوكاری پارتیان كردووە بۆ چاوساغیكردن بۆ ئێران و هێرشی سەر حاجی ئۆمەران , كە لە ئەنجامدا ناوچەیەك داگیر كراوە , ئەمەشیان بە خیانەتی گەورە لەنیشتمان نا پاكی بۆ وڵات ناوزەد كردووە , خیانەتیش لای سستەمە دیكتاتۆرەكان پێناسی خۆی هەیە و بەرزترین ودڵ ڕەقانەترین سزا دەیان گرێتەوە .
با پێكەوە چاوێك بە بەڵگەنامەكانی ئەو كاتی حیزبی بەعسدا بخشێنین و بزانین لەو ڕۆژگارەدا بەڵگەنامەكان بۆ پاساوی ئەم تاوانەیان چییان نووسیوەو وتووەو هۆكاری ئەنجامدانی ئەم تاوانەیان بەچی پاساو دەدەنەوە :

دەقی وەرگێڕدراوی ئەم بەڵگەنامەیە لەخوارەوە بەزمانی كوردی بخوێننەوە :

((بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان
بەروار 29-3-1989
بەڕێز م م ع كاروباری ڕامیاری هێژا
1- لە كۆتایی مانگی تەموزی ساڵی1983 هات□ ئاگادار كردنەوە لە گەڵ كۆمەڵێك ئەفسەری ئاسایشی بەغدا لە گەڵ ئاسایشی گشتی و لە لایەن بەڕێز بەڕێوەبەری ئاسایشی بەغدای پێشوو (عەقید عەلی عەبدوڵا برع) بۆ ئەوەی كۆمەڵێك بارزانی خائین وەر بگرم كە لەحوكمی زاتی ئاسایشی گشتی هۆبەی سێ بە دەستمان گەیشت هەروەها بەشێكی تر دەست بەسەر بوون لە گرتووخانەی ئەبو غرێب.

2- 2225 خائینمان وەرگرتن بە ئۆتۆمۆبیلی بارهەڵگر هاتنە
گواستنەوە بۆ ناوچەی بوسیە کە لەوێ دەست بەسەر بوون.
3- بەڕێز بەڕێوەبەری ئاسایشی بەغدا فەرمانی دا بە دروستکردنی
دەستەیەك لە ژێر فەرمانی ئەو بن ,دوای ئەوە فەرمانی دا کە سزای
گەل بەسەر ئەم خائینانەی سەرەوەدا جێبەجێ بکرێت.
4- لە سەرەتای مانگی ئابی ساڵی1983 دەست کرا بە جێبەجێ کردنی سزای
گەل لە بەرامبەر خائینەکان سەرەوە کە ژمارەیان 2225 کەس دەبوون
.هەندێك لەوان لە پارێزگای موسڵنا ناوچەی بوسیە بوون. بە تەنسیق لە
گەڵ بەڕێوەبەری ئاسایشی پارێزگا ناو براو.
5- ڕێنمای دەرچوو لە لایەن بەڕێوەبەری ئاسایشی گشتی پێشوو بەڕێز
دکتۆر فاضل بەڕاك وە وبە ڕێکخستنەکانی کێشەی تایبەت بە
تاوانبارانەوە و بە پێی ئەمە دەستکرا بە ڕێکختسنی 16 کەش بە 667
کەس ,کە ئەم کێشانە بەرز کرانەوە بە سەرۆکایەتی دادگای شۆرش و
سزای لەسێدارەدان بە سەریاندا هاتە سەپاندن و بەڵگەنامەکان مردن
نەیانگراندنەوە.
6- ئەوانەی مانەوە 1558 تاوانبار بوون هیچ کێشەیان بەڕێك
نەخستبوو.
7- لیژنەیەك هاتە دامەزراندن لە ئەفسەران بۆ وەرگرتنی پارەی ئەو
تاوانبارانەی سەرەوە کە لەگەڵیان دا بوو, ئەو پارەیە ئەوانەی
بەڕێوەبەرایەتی ئاسایشی گشتی هەبا3 کرا بە پێی چەکەکان.
وێنەیەك بۆ :
بەڕێز بەڕێوەبەری دەزگای هەواڵگری هەژا نووسراوی 4439 لە
1987-8-23بە کاری پێویست لە گەڵ ئەزا.
بەڕێز بەڕێوەبەری هەواڵگری سەربازی هەژا بۆ کاری پێویست
بەڕێز ئاسایشی هەژا بەکاری پێویست تکایە . ((شێواز میکانیزمی
جینۆساید و دیمۆسایدی بارزانییەکان -ڕ-ێکار مزوری -ل207-208)) .

لە بەڵگەنامەیەکی دیدا ئاو باسی مەتیقی تاوانەکە دەکرێت : ((
ئەوەی بەردەستمان راپۆرتی بەرپرسی هەواڵگرییە کە بە سەرەکی کەمار
لەسەر داوای ئەوەی دوایی لەمبارەیەوە بەرزکراوەتەوە کە تیایدا
هاتووە:
بەگەی 1 لە تەمووزی 1983، لە میانەی هێرشی دوژمنانی ئێران بۆ
کەرتی حاجی ئۆمەران و سەڵماندنی بەشداریی خیانەتکاران کە
زۆربەیان بارزانین فەرمانەك لە بەڕێوەبەری ئاسایشی گشتی -فازڵ
بەڕاك- بە بەڕێوەبەری ئاسایشی حوکمی زاتی ئەوانەکراوە ئەرکەکەش
بەوپێیەی نەهێنەوە ئەنجامدرا تاوەکو لەبەرەبەیانی ڕۆژی ئایندە
ئامادەبوو لە 1983_8_10 بەهێزەکی سەربازیی حەرەسی جمهووری

ک□م□گاکانی -قودس و قادسیە- و قوشتەپە کە بۆ نیشتەجێبوونی خانەوادەی بارزانیان دانرابوو هەمووشیان دەستگیر دەکران تەنها لە رەگەزی نێر و تەنانەت ئەوانەی لە 18 ساڵیش کەمتربوون لەو کردارە بێبەش نەبوون. ئۆتۆمبێڵی گەورەی ئامادەکراویش بەیاوەریی هێزی سەربازی ئەو دەستگیرکراوانەی گواستەوە.

بەهەمان شێوەش بارزانیانی هەریر لە ناوچەی شەقڵاوە دەستگیرکران کە ژمارەیان 403 کەس دەبوو. زۆربەشیان بارزانی و شێروانی و مزووری بوون ئەوە جگە لە دیاناو رەواندزو مێرگەسوور لە پارێزگای هەولێر برگەی
برگەی 2: بە ئاراستەی بەڕێوەبەری ئاسایشی گشتی هێزێك لە کارمەندانی ئاسایشی گشتی و ئەمنی بەغدا پێکهـێنرا تا ئەوانەی لە ک□م□گاکان هێنراون و بەندکراوانی ئەبوغریب لە بارزانیان وەربگرێنەوە.
ئەو هێزە 2225 کەسی وەرگرتەوەو بەرەو ناوچەی بۆسەیەی گواستنەوە لە پارێزگای موسەننا و تیمێك حوکمی گەلی بەسەریاندا سەپاند.
بڕگەی
-3: بەپێی فەرمانی بەڕێوەبەری ئاسایشی گشتی پێشووتر 16 کەیس بۆ 667 کەس ل□ بەندکراوان ئامادەکراو کەیسەکان بەرەو دادگای سەورە گوازرانەوەو حوکمی لەسێدارەدانیان بۆدەرچوو بەڵگەنامەی وەفاتیشیان بۆ دەرنەهێنراو 1558 کەسیان کەیسی بۆرێك نەخرا. بڕگەی
4: ئەوپارەی لە لای بەندکراوان بوو کە بڕی 194684 دینارو 440 فلس بوو لێیان وەرگیرایەوەو لەژمێریاری بەڕێوەبەرایەتی دانرا.

بڕگەی 5: بەپێی بەردەوامیی تەئکیدی مسعود بارزانی بۆ ئەو پرسە، سەرۆکایەتیی کۆمار سکرتێری بە نووسراوی ژمارە 2651-ت لە 24_8_1978 راسپارد وەڵامی دیاریکراوو یەکگرتوویان بۆ هەر داوایەکی پەیوەندی پێوەکردنەوە هەبێ بەبێ ئەوەی کەسی دیکە جگە لەسەر کردایەتیی دەوڵەت هیچیان لەسەر بزانێ چونکە مەسەلە سەرەکیەکە لە پرسی ئەو خانەوادانە گەورەترە- ئەو وەڵامەش بەبنەمای وەڵامی هەرپرسێك دەربارەی چارەنووسی ئەو خانەوادانە دادەنرێ. هەروەها بەڕێوەبەری ئاسایش گشتی لە ڕاپۆرتی خۆیدا ئاماژە بەوە دەدات کە خانەوادەی بارزانی لە دژی حزب و سەورەو نیشتمانن و ئەوە دەیەها ساڵە ئەوانە دژی هەموو پرەنسیپەکانن چونکە تا ئێستا هەروەکو جاران لە دژی یەکبوونی نیشتمانە.
تائێستاش خۆی بەگەورەترین عەشیرەت و نوێنەری گەلی کورد دادەنێت و خاوەن دەروونێکی پڕ لە رق و کینەیە.((پڕۆسەی دادگاییکردنی

تاوانبارانی ئ￿نفال-4-3-200-خ￿بات)) .

ل￿ ب￿گ￿ نام￿ی￿کی دیدا هاتوو￿ : ((به￿گهنامهی بریاری حوکمی لهسیدارهدان و دهست بهسهرداگرتنی سهروهت و سامانی شمس اللهخالد خدر بارزانی و پهنجا کهس لهههقا￿انی به نووسراو￿ك لهسهر￿کایهتی دادگای شورش بهژمارهله12\11\1983 دهرچووه ب￿ سهر￿کایهتی دیوانی سهر￿کایهتی ک￿مار، کهبریاری گرتنیان لهلایهن دادهوهری ل￿ک￿لینهوه سهر به بهر￿وهبهرایهتی ئهمنی بهغدا/ش31 دراوه بهنوسراوی ژماره8\83 له11\8\1983 .
ه￿کاری گرتنیان بهمادهی 175و159و162\2-49و50و53 لهق.ع له داوایهك به ژماره 1610/ج/1983 لهسهر شمس اللهخالد خدر بارزانی و ههقا￿انی شیکراوهتهوه که له لایهن سیخ￿ر￿ك پ￿یان دراوه، داواکه به نووسراوی ژماره23/1434 له27\9\1983 ب￿ دادگای با￿ای شورش ن￿rدراوهو له 10/11/ 1983 حوکمی لهسیدارهدانیان ب￿ دهرچووه.

ئهم راپ￿رته باس له شهری حاجی عمران –گردهمهند و بهشداری پارتی لهم شهره دهکات، له ناوهر￿کی راپ￿رتهکهدا دهل￿ت”م￿تههم” شمس اللهخالد خدر بارزانی کهسهر بهمسعود بارزانی و محمد خالید بارزانیه بههاوکاری لهگه￿ ئهو کهسانهی ناویان له خوارهوه هاتووهو ئامادهکاری و هاوکاریان لهگه￿ ت￿کدهران و ه￿زهکانی ئ￿راندا کردوهزانیاری عسکری و ستراتیژیان ناردوه،ههروهها ر￿نمایی کردنی بهرپرسانی عسکری ئیرانی له ناوچهکهدا ب￿ ئهنجامدانی کاری ت￿کدهرانهدژی ه￿زهکانی چهکداری ع￿راق پیش هجوم کردنی ه￿زهکانی ئ￿ران لهکهرتی باکوور و گرتنی ناوچهی حاجی عمران ت￿مهتبار کراون و بهبهکر￿گرتهی ئیران ناوزهدی کردوون ، ئهوهی شایانی باسه دادگای شورش له/11/1983 به سهروکایهتی عهواد بهندهر بهستراوهو بهم مادانه175و159و162و\2\49و50و53 له ق.ع ت￿مهتبار کراوهن و حوکمی لهسیدارهدانیان بهسهردا سهپاندوون و بهنووسراوی ژمار(3864) له/11/1983 سهر￿کایهتی دیوانی سهر￿کایهتی ک￿ماریان ل￿ ئاگادار کرد￿تهوه. ئهمهش ناوهکانیانه:

1.شمس اللهخالد خدر بارزانی 2.سلیمان مفردی خانو 3. احمد حمود مستهفا4.￿وفی سیف الدین وستا 5. سعید محمد محمدامین 6.یوسف زبیر حاجی 7.حدو جلو فقی 8.حاتم جیجو حاتم 9. حسن حسین حسن 10. تهها محمد ابراهیم11.فریق میران مح12. نعمان حسین یاسین 13.یاسین حسین یاسین 14.حسکو رشید نبی 15.تهلعهت سعید عمر 16.رهمهزان عبداللهیاسین 17.وجدی مستهفا ناوخ￿ش 18.مستهفا حسین سالح 19.حسین محمد احمد 20.اسعد حسن عبدالله21.سلیمان ابابکر احمد 22 .جادر

محمد حسين 23.عبدالرحمن محمد حسن 24.احمد سعيد حسن 25.مستهفا باجو مستهفا 26.عزيز سالح سليم 27.حكيم زادهمحمد 28.زكرى جلو مالى 29.باجو حسين ملكو30غفور احمد محمود 31.محمد على عباس 32.خدر مولود سالح 33.سعيد اخدل شيخ عمر 34.عبدالعزيز حجى عبدالله 35.صبرى رهمهزان حسن 36.ويس يوسف رهمهزان 37.ميرخان محمد مرزا38.نادر حبيب حسن 39.فقو خوجهناصر40.قرتاس سالح حسين 41.حسن حاجى ابراهيم قادر 42.جميل عبدالله فارس 43.اسماعيل سليمان الياس 44.يونس حسن يونس 45.بحرى محمد ملكو 46.زلفو احمد جوهر 47.شهاب زادهمحمود 48.صوفى درويش محمد 49.شهاب احمد جوهر 50.بيرو حمد ابراهيم 51.جوهر حدو حاجى ((عهدالهت عومهر-چالاك لهبوارى ئهنفال و بۆ سهروشوينهكان-227-2007)).

لێ بەڵگەنامەیەکی دیکە سەبارەت بەهەمان پێل هاتووە : ((بەڵگەنامەی بریاری حوكمی لە سیدارەدان و دەستبەسەرداگرتنی سەروەت و سامانی خورشید رشید سلمان بارزانی و هەڤاڵانی هەروەها ملا سعید حسن بارزانی و هەڤالانی بە نووسراوێك لە سەروكایەتی (دادگای شورش) بە ژمارە4066 لە 1983\11\24 دەرچووە بۆ سەرۆكایەتی دیوانی سەرۆكایەتی كۆمار، كە بریاری گرتنیان لە لایەن دادەوەری لێكۆلینەوە سەر بە بەرێوەبەرایەتی ئەمنی بەغدا/ش31 دراوە بەنوسراوی ژمارە 15\83 لە 1\8\1983 .
هۆكاری گرتنیان بە مادەی 175و159و162\2-49و50و53 لە ق.ع لە دوو داوا كە داوای یەكەم بە ژمارە 1775/ج/1983 لە سەر خورشید رشید سلمان بارزانی و هەڤاڵانی و داوای دووەم بە ژمارە 1609/ج/1983 لە سەر ملا سعید حسن بارزانی و هەڤاڵانی شیكراوەتەوە كە لە لایەن سیخۆڕێك پێیان دراوە ،داواكان بە دوو نووسراو یەكەمیان بە ژمارە 23/1563 لە 19/10/1983 دووەمیان بە نووسراوی ژمارە 23/1433 لە 27/ 9/1983 بۆ دادگای باڵای شورش نێردراوەن بەلام هەموویان لە 22/11/ 1983 حوكمی لە سیدارەدانیان بۆ دەرچووە.

ئەم راپۆرتەش هەر باس لە شەری حاجی عمران –گردەمەند و بەشداری پارتی لەم شەرە دەكات،لە ناوەرۆكی راپۆرتەكەدا دەڵێت”مۆتەهەم حسن محمد شیرۆ لەگەڵ كۆمەڵێك لە تێكدەران كە ناویان لە خوارەوە هاتووە سەر بە مسعود بارزانی زانیاری عسكری و ستراتیژیان ناردوە وئامادەكاری و هاوكاریان لەگەڵ تێكدەران و هێزەكانی ئێراندا كردوە ،هەروەها رێنمایی كردنی بەرپرسانی عسكری ئیرانی لە ناوچەكەدا و ئەنجامدانی كاری تێكدەرانە دژی هێزەكانی چەكداری عێراق پیش هجوم كردنی هێزەكانی ئێران لە كەرتی باكوور بۆ گرتنی

ناوچەی حاجی عمران تۆمەتبار کراوەن و بە بەکرێگرتەی ئیران ناوزەدی کردوون ، ئەوەی شایانی باسە دادگای شورش لە 22/11/1983 بە سەروکایەتی عەواد بەندەر بەستراوەو بەم ماددانە 175و159و162و\2\49و50و53 لە ق.ع تۆمەتبار کراوەن و حوکمی لە سیدارەدانیان بەسەردا سەپاندوون و بە نووسراوی ژمار(4066) لە(24/11/1983 سەرۆکایەتی دیوانی سەرۆکایەتی کۆماریان لێ ئاگادار کردۆتەوە. ئەمەش ناوەکانیانە:

1.خورشید رشید سلمان 2.احمد حدو محمد 3. یاور علی محمد4.یوسف فرخو محمد 5. حسین عمر حسین 6.محمود فقی محمد حسین 7. حسین ملا حبیب عبدالرحمن 8.عیسی محمد حسن 9. جهور یونس ابراهیم 10.جزیری برایم محمد 11. محمد ابراهیم محمد 12.نعمان شریف شمیرن 13.عزیز فقی سعید 14.خلیل تاهیر عبداللە.15.نیاز عزیز عبداللە 16. حاجی عمر عبداللە17.عوسمان حسن عوسمان 18.عزیز ملا عبداللە فقی 19.ابراهیم عوسمان حاجی 20.علی قاسم علی 21.نزمی محمد محمدامین 22. محمد تاهیر حجی ابراهیم23.عمر احمد عمر 24.حسن خالد ملا 25.عیسی حسن شریف 26.حسین عبدالحمن حسین 27.تەها محمد یوسف 28. حسین محمد یوسف 29. ایوب محمد عیسی 30.مولود جوج مولود 31.محمد قرتاس سالح 32. شیخ عمر باپیر 33.خوشوی داود محمد 34.شاکر خالد سالح 35.عمر حدو محمد 36.تاهیر عبدالرحمن علی 37.حسین محمد حسین 38.عزیز ابراهیم شێخو 39.سلیمان سەبری عیسی 40.عمر تاهیر عمر 41.حسین فقی محمد حسین 42.نزهت شریف عمر 43.ممو سەبری عیسی 44.فریق ملمکو تاهیر 45.حدو محمد احمد 46.فرات ابراهیم باپیر 47.عبداللە ابوبکر فتح اللە 48.حسن محمد شیرو 49.درویش عمر یاسین 50.تمر محمود قرتاس 51.عبدالواحد عمر سعید -عەدالەت عومەرچالاك لە بواری ئەنفال و بێ سەروشوینەکان 22-7-2007)).

ل□ ب□گ□ نامەیەکی دیدا باسی ئیعدامی 23 هاووڵاتی هاتووە :((بەڵگەنامەی بریاری حوکمی لە سیدارەدان و دەست بەسەردا گرتنی سەروەت و سامانی سابر مستەفا محمد عبدالسلام بارزانی و (22) کەس لە هەڤاڵانی بە نووسراوێك لە سەروکایەتی (دادگای شورش) بە ژمارە1446\ج\1983 لە 30\8\1983دەرچووە بۆ سەرۆکایەتی دیوانی سەرۆکایەتی کۆمار، کە بریاری گرتنیان لە لایەن دادەوەری لێکۆلینەوە سەر بە بەرێوەبەرایەتی ئەمنی بەغدا دراوە
هۆکاری گرتنیان بە مادەی 175و159و162\2-49و50و53 لە ق.ع لە داوایەك بە ژمارە1\83 لە 26\7\1983لە شیکراوەتەوە کە لە لایەن سیخۆرێك پێیان دراوە .

ئەم راپۆرتە باس لە شەری حاجی عمران –گردەمەند و بەشداری پارتی لەو شەرەدا دەکات لە ناوەروکی راپۆرتەکەدا دەلێت “:موتەهەم سابر مستەفا محمد عبدالسلام بارزانی لە گەڵ کۆمەڵێك لە تێکدەران کە سەر بە مسعود و ادریس بارزانین، زانیاری ناوخۆی سەرکردایەتییان داوەتە تێکدەران بەتایبەتی لەسەر ئەو جێگایانەی ستراتیژی و حەساس و ئامادەکاری و هاوکارییان لە بەغدا و هەولێر لەگەڵ تێکدەران کردووە بۆ هێرشکردنە سەر هیزەکان لە کەرتی باکوور لە حاجی عمران لە رێگای مسعود و ادریس”.
هەروەها ئەوانی بە هەڵگرتنی چەك بەرامبەر بە هێزەکانی چەکداری عێراق بە مەبەستی هاوکاری هیزەکانی ئیران بۆ گرتنی ناوچەی حاجی عمران تۆمەتبار کردووەو بە بەکرێگرتەی ئیران ناوزەدی کردون .
عەدالەت عومەر-چالاك لە بواری ئەنفال و بۆ سەروشوینەکان-لە زمانی بەڵگەنامەکانەوە –

بەشی سێیەم

ئایا پارتی چاوساغی کردبوو بۆ ئێران ؟؟

لە بەر ئەوەی هێرشی حاجی ئۆمەران راستەوخۆ لە بەرەکانی جەنگ کارەساتی مرۆیی گەورەی لێنەکەوتەوە و تاکو پشکنینی بۆ بکرێت و بەشداربوان قسەیان پێبکرێت , یان هێرشەکە بۆ سەر شارێکی قەرەباغ پڕ دانیشتووان ئەنجام نەدرا وەك ئەوەی لە هەڵەبجە کرا , بەڵکە کارەساتی ئەم بەرامبەر بە خەڵکی سڤیل و لە دەرەوەی بازنەی شەڕەکە پیادە کرا , لایەنی بەشداریش ئابلوقەی زانیاری و بەڵگە نامەو شایەدیدانی بەرپرسانی ئەو کاتی خۆی خستەتە سەر و رێگا نادات ,هیچ زانیارییەك سەبارەت بە سکاندالەکانی ئەو کردە سەربازییە بڵاو ببێتەوە .
یۆست هیلتەرمان شایەدی لە سەر ئەوە دەدات , کە پارتی چ وەك جەنگاوەر و چ وەك هێزی ئیستیتلاع بەشداری ئەو شەڕەی کردووە, بەڕێزی دەڵێت :...بەو چەشنە لە هاوینی ساڵی1982دا جەنگاوەرانی (پدك) و هێزی ئیستتلاعیان کەوتنە تێك هێڵەکانی ئێران لە هێرشکردنیاندا بۆ سەر حاجی ئۆمەران. بە دوای ئەم شەڕەدا ,کە تارادەیەك سەرکەوتنیان تێدا بەدەستهێنا , ئێرانییەکان چەند هەوڵێکی تریان دا بۆ هاوکاری (پدك), بۆ ئەوەی مەودایەکی قووڵتر بچنە ناو عێراقەوە.هەموکات ئەم هەوڵانە پێشکەوتنی بە دەست دەهێنا تا ئەو کاتەی لە ساڵی1986دا,هێزەکانی ئێران بە تەواوی گەڕدرانە دواوە – کارێکی ..ل118.

ئەی بەرامبەر بەم پەلامارە هاوبەشەی ئێران-پارتی ,ینك و حدكا چیان کرد؟؟؟

ئەگەر پەلامارەکە بە ناو وەك بەشێك لە جەنگی ئێران-عێراق و لە چوارچێوەی ئۆپەراسیۆنە درێژخایەن و سەرانسەری□ی□کانی ئەو جەنگەدا بووبێت ؟؟ , وەك پێشتر ئاماژەمان پێی دا , هەردوو لای پەلاماردەر ئامانجی دیکەیان لە لێدانی لایەنی کوردی هەبوو , ئێران لە حدکا و پارتی لە حدکا و ینك .
بۆیە هەر زوو لایەنەکانی بەرامبەر کاتێك ئامانجی پەلامارەکە زیانی پێ دووری نەوەو ترسی ئەوە دایانی گرت لە ناوچەی دیکەش درز ب□د□زنەوەو هەمان سیناریۆ دوبارە بێتەوە , بۆیە ئەوانیش لە بەرامبەردا سیناریۆی پێچەوانەیان ئەنجامدا , بە ڕێك کەوتن لەگەڵ بەرامبەرەکەدا کە ئەویش بەعسە ((لە 31 ئاب سیناریۆی پێچەوانە ڕویدایەوە ینك بووە هاوپەیمانی ئێران و پارتیش ئەوجارە عێراقی هێنایە هەولێرەوە)). هیلتەرمان لەم بارەیەوە دەڵێت : لە تەموزی1983دا,کە هێشتا شەڕەکەی حاجی ئۆمەران هەر بەردەوام بوو, فەرەیدوون عەبدوالقادری گەورە دانوستانکاری تاڵەبانی, کەوتە گفتوگۆی ناڕەسمی لەگەڵ ڕژێمداو کۆبوونەوەی لە گەڵ سێ بەرپرسی موخابەراتی عێراقدا کرد لە بنکەیەکی حدکا لە ناوچەی ئالانی ڕۆژئاوای سەردەشت لە ناو ئێراندا و دەست بەجێ بانگهێشتی بەغدا کرا, فەرەیدوون لە ماڵی قاسملوو لە بەغدا مایەوەو زنجیرەیەك لە گەڵ تاریق عەزیز و سەرکردە پایە بڵندەکانی تردا ئەنجامدا لە ئۆکتۆبەر و نۆڤەمبەردا –کارێکی ….. ل119.

حاجی ئۆمەران دەرگایەك بۆ مفاوەزاتی 1983ی ینك وبەعس

بەم شی□َو□یە ئەم هێرشە هاوبەشەی پارتی و ئێران ,لە بەرامبەردا دژەکانیشی یەك خست و دەرگای بۆ ڕێککەوتنی ینك و بەعس خۆش کرد ((هەرچەندە هەندێك پێیان وایە ئەم پەیوەندییە پێشتر زەمینەی خۆشە کرابێت)) , کلیلی ئەو ڕێکەوتنە هێرشی حاجی ئۆمەران بوو ,یۆست هلتەرمان لەسەر زاری فەرەیدوون عەبدالقادرەوە دەگێڕێتەوە : ((لێرە بە دواوە پەیوەندیمان زۆر کۆك بوو, بەڵام کاتێ گەڕاینەوە بۆ بنکەکانمان لە دۆڵی جافایەتی, بە یەکترمان دەوت: بەڕاستی کورد بەد بەختە .هەموو دنیا پشتی عێراق دەگرێت لە دژی ئێران, کەچی ئێستا ئێمە بڕیارمان داوە پشتی ئێران بگرین لە دژی عێراق- کارێکی ...... ل124.

بەعس چی پێیان وت و چۆن هەڕەشەی لێیان کرد ؟؟

بەعس لە دوای ئەو هاوپەیمانییە نا پیرۆزەی نێوان پارتی وئێران هوشیاری دایە هەموو لایەك , كە دەست تێكەڵكردن لە گەڵ ئێران هەڵەی سوورە بۆ ئەوان , هەرچەندە كاك نوشیروان لە وەڵامی تاڵەبانیدا دەڵێت : ئەو هەڕەشەیەی تاڵەبانی باسی ئەكات ئەگەر بەو گەیشتبێت، بە من نەگەیشتوە، چونكە ئەو زەمانە بەعس هیچ ڕێگە پەیوەندیەكی لەگەڵ من نەبو تا ئەو هەواڵەم پێ بگەیەنێ، ئاغای تاڵەبانیش شتی وای بە ئێمە نەوتبو.. ئێبائی گوێنەدان بەم هەڕەشەیە، ئەگەر ڕاست بێ، لە ئەستۆی ئەودایە.((لە هاوخەباتیەوە بۆ تەخوین-نەوشیروان مستەفا)) .

بەڵام هەر بۆ خۆی بەڕێز كاك نەوشیروان لە چاوپێكەوتنێكی پێشووتری پێش ئەوەی ئەم جەدەل و وەڵام و وەڵام كاریەی لە گەڵ تاڵەبانی ڕوبدات وتبووی : بە پێی قسەی نەوشیروان مستەفا ئەمینی جێگیری تاڵەبانی (لە چاوپێكەوتنێكی ساڵی1983دا), تاریق عەزیز بە سەركردە كوردەكانی ڕاگەیاندووە) (ئەگەر ئەوە یارمەتیمان بدەن هەرگیز لە بیری ناكەین, بەڵام ئەگەر لە دژمان بووەستنەوە ئەوەش هەرگیز لە یاد ناكەین و پاش ئەوەی جەنگ كۆتایی دێت, تێكتان دەشكێنین و هەموو گوندەكان بۆ تەواویی خاپوور دەكەین))-كارەكی ......, ل119 .

هاوپەیمانیەتیەكی سەقەت !

مەلە كردن بۆ پێَچەوانەی تەوژم , زۆر جار خنكانی كەسەكەی لێ دەكەوێتەوە , كوردیش بزووتنەوەكەی بەو هاوپەیمانییەتییە بەتاڵبووەوە لە بیروباوەڕی ئازادیبەخشەكەی و لە بەرامبەر تەوژمی جیهانیش خۆی بینییەوە .

لە بیرمان نەچێت ,ڕۆژئاوا تا ساڵی 1991 بۆ بەهانەی مەترسی كۆمۆنیزم لایەنگری سەر سەختی ئاپارتاید بوو ((ئامەریكا, ئینگلیز ,ئیسرائیل ,فەرەنسا((1981)) , ریگان یارمەتی جەنگاوەرانی ئازادی ئەفغانی دەدا ((حكمەتیار و ڕەبانی)), لە بەرامبەر مەترسی سوور . بەیە زۆر ئاساییە بۆ بەهانەی مەترسی پان ئیسلامیزمیشەوە پشتیوانی لە ئێراق كردبێت . بەیە ئەم پەیوەندییە جگە لە ماڵ وێرانی هیچی دیكەی لێ شین نەبوو .

راستییەك خۆی حەشار داوە , ئەویش ئەوەیە ئێراق چەند لە بەرەكانی جەنگ تێك دەشكا , ئەوەندە زیاتر خۆشەویست دەبوو لای وڵاتان و پشتیوانی سەربازی و دارایی و دیبلۆماسی زیاتری لێدەكراو خێر و بەرەكەت بەی دەباری , هەمووكارێَكی چاوی لێدەپۆشرا , بەكارهێنانی هەموو چەكێك بەی حەڵاڵ كرا ((... عێراق ....كی بۆ كەسێكی دەبینی

بۆ بەردەوامی پێدانی هاوسەنگیی هێز لە کەنداودا ,لای کەمەکەی شۆڵز
لە پایزی ساڵی 1983 ەوە دەیزانی کە عێراق چەکی کیمیاوی بەکار
دێنێ – کارێکی کیمیاوی , ل289)) .
((مافی مر□ق و بەکارهێنانی چەکی کیمیاوی بە ڕێی خۆیان لە زۆر
لایەنەوە بەرژەوەندیە سیاسی و ئابوورییەکانمان لەگەڵ ئەوانەی
ئێراقدا هاوتەریبن " لە یاداشتێکی نهێنی ئەمەریکییدا نووسراوە
""بەشی 15 ئامەریکا و ئەنفال".(ئەنفال و ئامەریکا-سەمانسا پاوەر
–و.بەختیار کەریم –بەشی 21 "کۆتایی "-24-9-2006 دەنگەکان).
ئا لێرەوەیە , ئەم لایەنە سیاسییانە هەر جارەی یەکێکیان , دوایش
بە جووتە وچوار قۆڵی ((ینك,پدك,سۆسیالست, بزوتنەوە)) کورد
گورگان خواردی دەکەن .
خۆشیان ئەوەیان هەر لە سەرەتاوە زایووە ((فەرەیدوون عەبدوالقادر
دەڵێت: کاتێ گەڕاینەوە بۆ بنکەکانمان لە دۆڵی جافایەتی, بە
یەکترمان دەوت: بەڕاستی کورد بەد بەختە .هەموو دنیا پشتی عێراق
دەگرێت لە دژی ئێران, کەچی ئێستا ئێمە بڕیارمان داوە پشتی ئێران
بگرین لە دژی عێراق-کارێکی کیمیاوی ,هیلتەرمان)).
تاڵەبانی کە بۆ خۆی دواترسەرکردایەتی شەڕی هاوبەشی ئێران-ینك ی
کرد لە داستانی ڕزگاری دەڵێت : لەناو ئەو کێشمەکێشە سیاسی و
فکرییەدا، سەرەڕای ئەوەی تاقیکردنەوەی زۆرمان لەگەل
سەدامییەکاندا هەبوو، بەتایبەتی سیاسەتی سەدام لەجەنگی عێراق-
ئێراندا، سروشتی فاشیانەی رژێم ئاشکرا دەرکەوتبوو، دەریش کەوتبوو
کە ئەم فاشیستانە لەهیچ تاوانێك نەدەسڵەمینەوە، مفاوەزاتەکەشمان
لەگەل رژێم ساڵێك بوو بەهۆی شۆڤێنیەتی بەعسی سەدامی و
تەکنەلۆژیای جەنگی و فشارە ئیقلیمیەکە، شکستی خواردبوو، ئەو
هەموو راستیانەمان دەزانی، بۆیە دەبوو ژیرانەتر هەڵبسوڕێین و
کەمترین پاساو بدەینە دەست فاشیەکان، کەچی لەوکاتەدا، نەك
نەمانتوانی جیاوازیەکان و هەڵەکان سەبارەت بە سکرتێری کۆمەڵە کەم
بکرێنەوە، بەڵکو ناوبراو ناکۆکیەکانی لە مەیدانی سیاسەتو فکرەوە،
گەیاندە ئاستێکی ترسناك، ئەویش بواری عەسکەرییە، دەقی تەواوی
قسەکانی تاڵەبانی لەسەر نەوشیروان مستەفا
بڵاوکرایەوە-26-12-2009.

هیومان ۆچ لە درێژەی ڕاپۆرتەکەیاندا هۆکاری کۆمەڵکوژی بارزانی و
ئەنفالکراوەکان بە هاوشێوەی یەکتر دەناسێنن : لە گەلێ ڕوەوە ,
عەمەلیاتی ساڵی 1983 ی بارزانییەکان دەسپێکی ئەو تەکتیکە بوو کە
لە مەودوا بە ئەندازەیەکی هێجگار گەورەتر لە سەردەمی پەلاماری
ئەنفالدا بەکارهات 5 .

لە ڕووی مۆتیف و چارەنووسی مرۆڤەكانەوە .

نەك هەر ئەزموون لە ڕابردوو وەرنەگیرا , بەڵكو دواتر ویستیان مێژوو دووبارە بكەنەوە و شان بەشانی ئێران هێرش بكەنەوە سەر هەمان دەڤەر (لە نێوان قەڵادزێ و هەڵەبجە و حاجی ئۆمەران سەركردایەتی لەسەر هەڵەبجە گیرسایەوە) (كارەكی ژەهراوی-یەست هلتەرمان، وەرگێڕانی محەمەد حەمە ساڵح تۆفیق-كۆمپانیای ئاوێنە – ل 148))
.
بەشێك هەموو سیاسییەكانی ئەو كات , ئەوانەی بەشداری ئەو گفت و گۆیانە بوونەوسێپرتیانكردووە و واژۆیان لەسەر پەیماننامەی شۆڕش هاوبەشەكان كردووە , یاخود فەرماندەی مەیدانی بە پراكتیزە كردنی ڕێككەوتننامەكان بوونە , یان لە بڕیاری سیاسیدا بوونەو نقەیان نەكردووەو سەری ڕەزامەندییان بۆ لەقاندووە , دەبێت هەموو بێ كۆمەڵ , ئاوی ئەو بیرە نەش بكەن , كە بە یەكیان لە داوە , بەشی خۆیان لەو سكانداڵە سیاسییە بخەنەوە لە كۆڵگەكەی پشكی خۆیان بدورنەوە . ئەوەی رونە بردنەوە هەزاران باوكی هەیە ,دەڵانیش زۆرن و هەموو باوكەكان خۆیانی لێ بەری دەكەن.

كێ دان بە ڕاستییەكان دەنێن؟

نابێت مێژوو , بە تایبەت ئەو چركە ساتانەی خوێنی قوربانیانی لە دەتكێت , لە خزمەتی سیاسەتی باڵادەستدا بنووسرێتەوە , نابێت مێژوو نووسان و توێژەرەوان بە پێی ڕەوتی ئاو مەلە بكەن , مێژوو وەك ئەوان چۆنن دەنووسرێتەوە, نەك ئەوان چۆن سەیری خۆیان دەكەن وگێڕەكیانە, ئێستا پێوستمان بە مێژووە ڕاستییەكەیە بنووسرێتەوە, پێویستە مێژووە تاڵەكان ,ئەوانەی پڕن لە هەڵەو تەكشكان وەك خۆی باس بكرێت , ئەگەر باسكردنی تاڵییەكە بە نرخی ژیانیش تەواو بێت .نەك چیرۆكی خۆیانەی لە خزمەت سیاسییەكان بهێنرێتەوە .مێژووی ئێمە پڕە لە فەزیحەی سیاسی , فەزیحە تەنها كارە ژێر بە ژێرەكان نییە ,بەڵكو ئەو كارانەیە بە ئاشكرا كران وكۆسیش باسیان ناكات .
27 ساڵە ئازاری ویژدانی خۆیان ئەدەن ,لەبەر ئەوەی دان بە راستییەكانی ئێمە هەڵەیە نانێن و ڕاستییەكان ئازاد ناكەن, هێزی ئاشتی پارێزی هەڵبەندی تەنها كۆمتەرخەمی كردووە لە پاراستنی بەسنییەكان , دادگایی دەكرێن بە تاوانی جەنگ .

تا ئێستا ئینكاری ئێم هەڵەیە گەورەیە دەكرێت , ئێمە پێویستی پێداچوونەوەی ویژدانە ,پێویستی بە نەعلەت بارینە لەو شێوازە كارە

سیاسییە.
شکستی کورد تاکو ئێستا لەوەوە سەرچاوەی گرتووە , کە ئەزموون لە ڕابردووە تاڵەکان خۆی وەرناگرێت , بەڵکە دەشیان شارێتەوە و زانیارییەکان زیندانی دەکات, دواجار لەچرکە چارەنووس سازەکاندا دوبارەیان دەکاتەوە .ڕەوایەتی دان بە هەڵە مێژووییەکان , پاکانە هێنانەوە بۆیان و دان نەنانە بە ڕاستییەکان , ڕەوایی دانە پێی و تاوانی مەزنە بەرامبەر بە مێژوو و قوربانیان .

با درەزن نەبین بەرامبەر بە مێژووی رابردووی خۆمان , باجی هەڵەیەك نەدەین بەرپرسیارییەتییەکەی دەکەوێتە ئەستەی کەسانەك , هەموو مێژووی خۆیان بە پاکیزەیی دەناسێنن و هەڵە لەڕابردوویان وجودی نییە.
سەرکردایەتی کورد ناوەندی یادگەی کورت بینە,هاوکات لە شاردنەوەی ڕاستییەکان و دوبارە کردنەوەی سکانداڵەکان شارەزایە.
با لە زمانی بەڵگەنامەکانەوە , لە ڕاستی واقعی ئەو ڕۆژگارەوە قسە بکەین. وتنی ڕاستییەکان و دان نان بەهەڵەکانی ڕابردوو , قسەکردن لە پێگەی حەقیقی خودەوە , داوای لێبوردنکردن لە قوربانیان و قەرەبووی زیان لێکەوتووان ئەرکی لایەنە بەر پرسەکانی ئەو کاتە .زیان لێکەوتووانی هەرشی حاجی ئۆمەرانیش گوندنشینانی ناوچەکە , بنەماڵەی 8000 بارزانییە . ((سەرکەوتوترین کەسانی دنیا ئەوانەن لە هەموویان زیاتر وەڵامی ڕەد بیستووە -ل277,سەرکەوتنی بە سنور لە 20 ڕۆژدا-ئەنتەنی رابینز,و.عەبدوڵای حەسەن زادە -2009چاپخانەی ڕۆژهەڵات)) , وەلە سەرکردەکانی ئەمە نایانەوێت وشەی ڕەد و وەڵام ببیستن.

پارتی ناتوانێت بە پاساوی بارزانی بوون خۆ لە داوای لێبوردنکردن و قەرەبووکردنەوەی ئەو 8000 بنەماڵەیە دەر بکات , کەشکە کەشەیەکی ئەخلاقی و ویژدانی و یاساییە نەك عەشایەری . پێویستە بەرپرسیارێتی پەلاماری حاجی ئۆمەران لە لایەن پارتییەوە بگرترایەتە ئەستۆ , بە ئەوەی لەوەی فەر بونایە و دوبارەیان نەکردایەتەوە , وەك بینیمان کە کردیان و دوبارەشیان کردەوە , وەکئەوەی فرچکیان پێوەی گرتبەت

ئەزموونی سەرنەکەوتوو پێویستی بە شیکردنەوە هەیە نەك شاردنەوە وداپۆشین , پێویستە لێکدانەوەی هەمەلایەنەی لەسەر بکرێت , پێویستە بە بەچوونی نوێوە سەیری ئەو ئەزموونە شکستخواردووانەی رابردوو بکردێت ,هەموو ئەزموونەك بە نرخە بە مرەڤایەتی ئەنجامگیری لێکدانەوە و لێکۆڵینەوە لە سەری, شیکردنەوەی ئەزموونەکان رابردوو باشتر کەسە سەرکەوتوو و شکست خواردووەکان دەناسێنێت بە مێژوو .

شکست هیچ کات لە ئاسمانەوە نابارێت , هەموو کات ئاکامگیری کارە ((ناپلیۆن هەل دەڕەخسێت : سەرکەوتن جار جارە بە هەل دەڕەخسێت, بەڵام شکست و دۆڕان هۆکاری هەیە ,کەواتە دەبێت هۆکارەکانی شکست و دۆڕان لە خۆماندا لە ناو ببەین ((ل46-47 – زیادکردنی توانای زیرەکی –ئاوات نەسروالڵە-چاپخانەی چوار چرا-2009)) , بەڵام سەرکردایەتی کورد هەڵەکان لەناخی خۆیاندا ,لە رەحمدانی سیاسییان پەروەردەی دەکەن.

هیچ تاوانێك لە گەڵان و خوێندنەوەی نوێ و ڕەخنە گرتندا نییە بۆ کارەساتەکانی رابردوو , بەڵکە شاردنەوەیان تاوانە بەرامبەر بە مێژوو . گرنگترین ڕێگا بۆ گۆڕینی شکستەکان بۆ سەرکەوتن ئەوەیە هەڵەکان خەینە ژێر پرسیارەوە .
بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بین , پێویستە بەردەوام کارەکامان هەڵسەنگێنین وراڤەیان بکەین و رێچینە بنج وبناوانیانەوە ((یەکە لە تایبەتمەندییەکانی هاوبەشی مرۆڤی سەرکەوتوو, هەڵسەنگاندنی هەمیشەیی و نایابی ئەوانە ((ل172.هەنگاوی بچووك بۆ سەرکەوتنی گەورە -ئانتۆنی ڕابینز , و.محەمەد شەهدی -دەزگای چاپ و بڵاوکراوەی ڕۆژهەڵات 2010)) .

ئەگەر هەڵسەنگاندن بۆ هێرشی حاجی ئۆمەران بکرابایە ,ئەنجامەکانیان بزانیایە , چما جاریکی دی نغری هەڵەو کەمو کوڕی نابونەوەو گەلیان تووشی ئەو هەدەمەگرتنە ناکرد , ئەوا هەمان هەڵەی لە ئەنفال و هەڵەبجە بە کاری هاوبەش لە گەڵ ئێران دوبارە ناکرایاتەوە ,کورد وتوویەتی ((ئەگەر یەکەمجار تووش بووم خوا خەتا بارەکەم بگرێت, ئەگەر جاری دووەم تووش بووم خوا خۆم بگرێت.)) .
دەتوانرێت کەوتن و هەڵەکان بگۆردرێن بۆ سەرکەوتن , ئەگەر مامەڵەی بەرپرسانەی لە گەڵدا بکرێت ((سەرکەوتن ئەنجامی بڕیاری باشە, بڕیاری باش ئەنجامی ئەزمونە و ئەزمونیش بەردەوام ئەنجامی بڕیارێکی خراپە – ل10. هەنگاوی بچووك بۆ سەرکەوتنی گەورە - ئانتۆنی ڕابینز ,و.محەمەد شەهدی -دەزگای چاپ و بڵاوکراوەی ڕۆژهەڵات 2010)) .
جۆرج سانتیانا ڕاستی کرد کە وتی((ئەو کەسانەی کە ناتوانن ڕابردوو وەبیر خۆیان بێننەوە, تاوانبارن بە دووبارە کردنەوەی – ل132.نهێنی سەرکەوتن لە ژیاندا-برایان ترەسی ,و.محەمەد شەهدی ,دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی رۆژهەڵات 2009)) . ڕێك ئەو وتەیە لە کوردستاندا بەردەوام دووبارە دەبێتەوە ,کارەساتەکان وەك خۆیان

دووبار□ و د□بار□ د□بن□و□ .